

EUROMONITOR: SINTEZA PRINCIPALELOR ACȚIUNI

Ianuarie – Decembrie 2014

Documentul sintetizează și analizează cele mai importante acțiuni întreprinse de autorități la fiecare din domeniile monitorizate din cadrul Planului de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova, pe parcursul anului 2014. În continuare sunt analizate în mod structurat principalele evoluții și probleme înregistrate în capitolele monitorizate.

Acest material este elaborat în cadrul proiectului comun al ADEPT și Expert Grup "Relațiile UE-Moldova – monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului Estic în anul 2014" finanțat de Fundația Soros-Moldova. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Soros-Moldova sau al partenerilor acesteia.

DOMENII MONITORIZATE

REFORMA JUSTIȚIEI	3
COMBATEREA CORUPȚIEI	4
DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI	6
SOLUȚIONAREA CONFLICTULUI TRANSNISTREAN	8
CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI	9
DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI REGIONALĂ.....	10
POLITICA SOCIALĂ ȘI DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ.....	10
DREPTUL DE STABILIRE ȘI DREPTUL SOCIETĂȚILOR	11
POLITICA CONCURRENTIALĂ.....	11
STATISTICA.....	12
POLITICA INDUSTRIALĂ.....	12
SĂNĂTATEA PUBLICĂ.....	13
POLITICI MACROECONOMICE ȘI MACROFINANCIARE.....	14
SERVICII FINANCIARE	14
CONTROLUL FINANCIAR ȘI ASPECTELE AFERENTE	15
CIRCULAȚIA CAPITALULUI ȘI A PLĂȚILOR CURENTE.....	15
ECONOMIA DE PIAȚĂ FUNCȚIONALĂ.....	16
RELAȚII COMERCIALE	16
SERVICIUL VAMAL	17
STANDARDELE, REGLEMENTĂRILE TEHNICE ȘI PROCEDURILE DE EVALUARE A CONFORMITĂȚII (DOMENII ARMONIZATE).....	18
ELIMINAREA RESTRICȚIILOR ȘI OPTIMIZAREA ADMINISTRĂRII (DOMENIILE NEARMONIZATE).....	19
ASPECTE SANITARE ȘI FITOSANITARE	19
DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ȘI INDUSTRIALĂ	20
SERVICII.....	20
CIRCULAȚIA PERSOANELOR, INCLUSIV CIRCULAȚIA MUNCITORILOR ȘI COORDONAREA POLITICILOR DE SECURITATE SOCIALĂ.....	21
IMPOZITAREA	22
ACHIZIȚII PUBLICE	22
TRANSPORT	23
SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ	23

REFORMA JUSTIȚIEI

Evoluții majore

Reforma justiției a fost ghidată de Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (SRSJ), aprobată prin Legea nr. 231 din 25.11.2011, dar și de Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012. Către 01 iulie 2014¹, din 288 de acțiuni planificate pentru a fi realizate pînă la 30 iunie 2014, 173 au fost realizate, iar 115 au fost nerealizate, ceea ce constituie, respectiv, un raport procentual de 60% față de 40%. Printre cele mai importante realizări sunt de remarcat:

- adoptarea, inclusiv demararea procesului de implementare, a mai multor acte normative relevante domeniului (Legea nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale; Legea nr. 328 din 23.12.2013 privind salarizarea judecătorilor; Legea nr. 161 din 18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați; Legea nr. 178 din 25.07.2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor; Hotărârea Guvernului nr. 707 din 09.09.2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate);
- aprobarea, prin Legea nr. 122 din 03.07.2014, a Concepției de reformă a Procuraturii;
- modernizarea reglementărilor (metodologiilor) și instrumentarului aplicat de instituțiile de expertiză judiciară;
- avansarea în procesul de elaborare a cadrului normativ relevant domeniului (sistemul de executare a deciziilor judecătorești; interpretii și traducătorii în procesele judiciare; notariat; avocatură; mediere; agent guvernamental);
- lansarea mai multor studii derivate din SRSJ²;
- promovarea unor platforme informaționale și instrumente IT (e-registre) menite să sporească transparența justiției, lansarea portalului web unic al instanțelor judecătorești;
- lansarea Modulului IV de distribuire aleatorie a dosarelor, precum și consolidarea eforturilor în asigurarea înregistrării audio a ședințelor de judecată;
- avansarea în procesul de optimizare a hărții dislocării instanțelor judecătorești prin desființarea Curții de Apel Bender;
- avansarea în procesul de modernizare (securizare) a sediilor instanțelor judecătorești;
- inaugurarea Centrului de reabilitare socială a persoanelor liberate de pedeapsă penală din Florești;
- dezvoltarea mecanismelor de protecție a participanților minori în procesele judiciare (camerele de audiere a minorilor);
- inițierea construcției unui penitenciar modern, condițiile de detenție urmînd a fi în conformitate cu standardele în domeniu;
- dezvoltarea unor cursuri de instruire anticorupție, destinate actorilor sectorului justiției, precum și lansarea de către Institutul Național al Justiției a procesului de instruire continuă la distanță.

1 http://www.promolex.md/upload/publications/ro/doc_1401270481.pdf, Asociația Promo-LEX, Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER), Raport trimestrial nr. 6 de monitorizare a implementării Strategiei de Reformă în Sectorul Justiției (perioada de monitorizare 1 aprilie – 30 iunie, 2014)

2 Cu titlu de exemplu: Studiu cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova; Studiu privind optimizarea structurii procuraturii și a sarcinii de muncă a procurorilor din RM; Studiu privind mecanismele de răspundere disciplinară a administratorilor autorizați; Studiu privind sistemul de asigurare de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizați; Studiu cu privire la unificarea practicii judiciare și asigurarea principiului securității raporturilor juridice în Republica Moldova; Studiu privind marja de discreție a actorilor sectorului justiției în codurile de procedură penală și civilă și Codul contravențional.

Principalele probleme depistate

- Sectorul justiției, în percepția publicului, rămâne a fi puțin credibil. Potrivit Barometrului Opiniei Publice (noiembrie, 2014), 70 % din respondenți deloc nu au încredere sau nu prea au încredere în justiție.³
- Mai multe mecanisme anticorupție, aplicabile sectorului justiției, ar trebui fortificate și îmbunătățite. Ne referim la necesitatea implementării plene a Legii nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), necesitatea unor amendamente esențiale la Legea privind testarea integrității profesionale, pornind de la avizul Comisiei de la Venetia⁴; necesitatea revizuirii Constituției RM (art. 46 alin. (3)) pentru a da mai multă siguranță nomelor penale referitoare la îmbogățirea ilicită și confiscarea extinsă.
- Deși dinamica procesului de implementare a SRSJ este una constant pozitivă, s-au acumulat mai multe restanțe alarmante, cum ar fi: reformarea organelor procuraturii; uniformizarea codurilor de etică⁵; consolidarea capacităților organelor responsabile de sancționarea abaterilor disciplinare; implementarea mecanismelor interne de avertizare.

COMBATEREA CORUPȚIEI

Evoluții majore

- Potrivit Raportului de activitate al Centrului Național Anticorupție (CNA) pentru anul 2014⁶, au fost depistate 570 infracțiuni, ceea ce reprezintă cu 20 la sută mai multe față de 2013. Din totalul infracțiunilor, 448 au fost calificate drept acte de corupție și conexe corupției. Pentru comparație, în anul 2013, de către CNA, au fost depistate 374 acte de corupție și conexe corupției. Cele mai multe infracțiuni de corupție și conexe corupției au fost înregistrate în: instituțiile de drept – 134; administrația publică locală – 76; întreprinderi de stat – 68; birouri de avocatură – 22; medicină publică - 16; instituții de învățământ – 16; organe de control fiscal și revizie - 14; instituții publice în domeniul transportului - 10; instituții înmatriculare transport, calificare conducători auto – 9; oficii executori judecătorești – 8; organe ale apărării naționale - 7; instituții vamale – 5 etc. Cel mai des săvârșite au fost: coruperea activă; traficul de influență. Poliția rămâne una din instituțiile cu cele mai sporite riscuri de corupție. Pentru perioada de referință, 55 polițiști se regăsesc printre figuranții dosarelor gestionate de CNA și procurori. Pe parcursul anului 2014, pentru comiterea infracțiunilor de corupție și conexe acestora au fost deferiți justiției 40 colaboratori de poliție, inclusiv 7 ofițeri de urmărire penală. În perioada de referință, instanțele judecătorești au examinat 31 de cauze penale de corupție sau conexe corupției cu rezonanță socială sporită, inclusiv 6 cauze penale în privința a 3 judecători, 1 președinte de judecătorie, 1 judecător inspector al Inspecției Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii. Buna parte a cauzelor rămân în procedură.
- Ca și în perioada anului 2013, pe parcursul anului 2014, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) rămâne în egală măsură antrenat în investigarea corupției. Potrivit Informației operative privind starea infracționalității pe

³ http://ipp.md/public/files/Barometru/Brosura_BOP_11.2014_prima_parte-r.pdf

⁴ <http://www.constcourt.md/libview.php?l=ro&idc=7&id=611&t=Prezentare-generală/Serviciul-de-presa/Noutati/Comisia-de-la-Venetia-a-comunicat-Curtii-Constitutionale-opinia-sa-referitoare-la-Legea-privind-testarea-integritatii>

⁵ La nivel sectorial, există anumite standarde de integritate: Codul de etică al judecătorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29.11.2007; Codul de etică al procurorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-3d-228/11 din 04.10.2011; Codul de etică și deontologie al polițistului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 481 din 10.05.2006; Codul de conduită a colaboratorilor Centrului Național Anticorupție, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 664 din 30.08.2013; Codul de conduită a colaboratorului vamal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 456 din 27.07.2009. Aceste acte necesită a fi conformate actualelor prevederi ale legislației, în mod special – cadrului legal anticorupție.

⁶ <http://cna.md/ro/evenimente/raportul-activitate-al-centrului-national-anticoruptie-anul-2014>

teritoriul RM în perioada a 12 luni ale anului 2014 (fără clasate)⁷, MAI a înregistrat 861 infracțiuni comise în sfera publică, inclusiv: 134 – Corupere pasivă; 60 – Corupere activă; 167 – Abuz de putere; 232 – Exces de putere; 65 – Neglijență în serviciu. Deși numărul de infracțiuni înregistrate de MAI este în descreștere în comparație cu anul 2013⁸ (cu excepția infracțiunilor de corupere activă), MAI surclasează CNA în combaterea corupției.

- Potrivit informațiilor furnizate de către Comisia Națională de Integritate (CNI),⁹ pe parcursul anului 2014, CNI a inițiat 354 controale (cu 234 mai mult decât în anul 2013). Dosarele de control s-au referit la 280 subiecți ai declarării, inclusiv: 1 guvernator UTAG; 5 deputați; 39 judecători; 12 procurori; 19 miniștri și vice-miniștri; 7 președinți și vicepreședinți de raioane; 42 primari și viceprimari; 28 conducători ai întreprinderilor de stat și municipale; 55 funcționari publici cu statut special; 5 persoane din cabinetul demnitarilor publici; 13 conducători ai APC; 26 funcționari publici de conducere; 8 funcționari publici de execuție; 22 alții. Au fost finalizate 257 dosare (cu 183 de dosare mai mult decât în anul 2013). Din numărul total de dosare încheiate, 122 au fost finalizate prin adoptarea actului de constatare a încălcărilor admise de către subiecții declarării, iar 135 prin clasare (pe motiv că faptele sesizate nu s-au confirmat). Urmare a controalelor efectuate, au fost constatate: 54 cazuri de încălcare a regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății, 50 cazuri de încălcare a regimului juridic al conflictului de interese; 18 cazuri de încălcare a regimului juridic al incompatibilităților.

Principalele probleme depistate

- În pofida eforturilor anticorupție, perceperea corupției în RM nu s-a schimbat. Potrivit Transparency International, RM a înregistrat în 2014 un scor al Indicelui Perceperii Corupției (IPC) de 35 puncte, plasându-se pe locul 105 din 175 țări incluse în clasament.¹⁰ Pentru comparație, în 2013 scorul IPC a fost același, RM fiind pe locul 102 din 177 țări din clasament.
- Informațiile furnizate de către CNA demonstrează o avansare cantitativă a autorității în activitate. Cu regret, aceste informații, dar și cele prezentate de către MAI, nu ne permit să evaluăm performanța calitativă a autorităților în combaterea corupției. Reiterăm, că una din problemele identificate constant a constituit numărul impunător al cauzelor penale clasate. La fel, se menține problema lipsei unei delimitări clare între competențele diferitor organe în efectuarea urmăririi penale.
- La general, activitatea de prevenire și combatere a corupției a fost ghidată de Planul de acțiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție (2011-2015), aprobat întârziat prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014. Potrivit statisticilor¹¹, către 01 iulie 2014, 72 % din acțiunile planificate au fost realizate cu succes, 17 % se constată a fi ca restante, iar 11 % sunt în proces de derulare. Printre restante majore se numără mai multe acțiuni din responsabilitatea CNI, cum ar fi: elaborarea unor studii în domeniul de activitate; ajustarea cadrului legislativ; revizuirea modelelor de declarații.

7 http://mai.gov.md/sites/default/files/document/attachments/internet_1.xls

8 Pentru anul 2013, MAI a înregistrat 870 infracțiuni comise în sfera publică, inclusiv: Corupere pasivă – 173; Corupere activă – 25; Abuz de putere – 181; Exces de putere – 241; Neglijență în serviciu – 73.

9 <http://cni.md/?p=1607>

10 http://transparency.md/files/docs/PR_IPC_2014_romA.pdf

11 http://cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/raportul_de_monitorizare-s1_2014_0.pdf, Raport de monitorizare a realizării Planului de acțiuni pe anii 2014-2015 pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015.

DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI

Evoluții majore

- S-au întreprins pași concreți dar fără finalitate în vederea asigurării egalității de șanse între femei și bărbați. Un proiect de lege care prevede introducerea cotei de reprezentare minimă de 40% a femeilor și bărbaților pe listele de candidați în Parlament și Guvern, interzicerea publicității sexiste, asigurarea dreptului bărbaților la concediu paternal, protecție suplimentară și sancțiuni pentru încălcarea principiului egalității de gen, a fost aprobat de Guvern în mai 2014, însă rămâne a fi blocat în Parlament după ce a fost votat în prima lectură în iulie 2014. De asemenea, s-a propus completarea Codului electoral pentru a include în mod obligatoriu pe listele de candidați pentru alegerile parlamentare și locale a cel puțin 30% femei. Și acest proiect rămâne a fi continuare examinat de către Parlament.
- A fost aprobat de Parlament proiectul de lege ce prevede operarea unui șir de modificări în Codul Audiovizualului pentru a reglementa transparența finanțării și proprietății mass-media. Astfel, s-a propus introducerea unor noțiuni noi, care să contribuie la colectarea informației despre „proprietarii” și „proprietarii beneficiari” ai instituțiilor media, precum și oferirea de împuterniciri sporite Consiliului Coordonator al Audiovizualului în vederea asigurării transparenței proprietății mass-media.
- În 2014 a continuat tranziția de la îngrijirea instituțională a diferitor categorii vulnerabile de cetățeni, la îngrijirea în cadrul familiilor și a comunității. În acest sens amintim adoptarea Regulamentului cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului social “Plasament familial pentru adulți”¹² și Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020¹³. Astfel, a fost instituit un serviciu social la nivel local pentru adulții cu dezabilități și pensionarii care se află în imposibilitatea de a locui cu familia biologică ori de sine stătător, în scopul prevenirii instituționalizării acestora. Iar strategia pentru protecția copilului își propune să asigure condițiile necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial inclusiv prin reducerea numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială.
- A fost aprobat Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2014-2016¹⁴. Planul de acțiuni repetă în mare măsură structura planului anterior, doar că de această dată va acoperi o perioadă de 3 ani, ca începând cu anul 2016 să fie integrat într-o singură inițiativă națională împreună cu Strategia sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane.
- Cazurile de tortură au înregistrat o descreștere cu aproximativ 8 la sută în 2014 față de anul 2013. Astfel, în 2014 cetățenii s-au adresat la Procuratură cu 663 de plângeri mai puțin, față de anul 2013. Această situație denotă cel mai scăzut nivel de tortură din ultimii 5 ani (anul 2009 – 992 plângeri, 2010 – 828, 2011 – 958, 2012 – 940, 2013 – 719 sesizări). Amintim că începând cu anul 2010 și pînă în 2014, Republica Moldova a fost condamnată la CEDO în 49 de hotărâri pentru încălcarea prevederilor art.3 (interzicerea torturii) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Principalele probleme depistate

- La finalul mandatului legislativul nu a reușit să promoveze un șir de legi menite să asigure o mai bună protecție a drepturilor omului în Republica Moldova. În acest sens menționăm neadoptarea în lectură finală a proiectului de lege cu privire la introducerea unei cote de reprezentare minimă atât pentru femei, cât și pentru bărbați pentru a asigura promovarea participării active a femeilor la luarea deciziilor în structurile de reprezentare publică. Astfel, femeile continuă să rămâne sub-reprezentate în Parlament (21 femei din 101 deputați), chiar dacă peste 30% dintre candidații de pe listele electorale ale partidelor concurente în cursa electorală din 2014 erau femei.

12 HG 75/03.02.2014

13 HG 434/10.06.2014

14 HG 484/26.06.2014

- Alegerile parlamentare din noiembrie 2014 au indicat asupra existenței deficiențelor în asigurarea dreptului universal la vot, în condițiile în care a fost anulată înregistrarea în competiția electorală a unui candidat electoral cu câteva zile înainte de alegeri. Acest caz indică și asupra aplicării selective a justiției. Amintim că la 26 noiembrie 2014, Comisia Electorală Centrală a solicitat Curții de Apel anularea înregistrării Partidului Patria ca și candidat electoral. Această solicitare a fost făcută în baza unor informații ale Inspectoratului General de Poliție conform cărora partidul respectiv a încălcat legea cu privire la finanțarea campaniei electorale. Curtea de Apel, și ulterior Curtea Supremă de Justiție a decis anularea înregistrării Partidului Patria la alegerile din 30 noiembrie.
- Reformarea întârziată a instituției ombudsmanului pune la îndoială dorința autorităților de a contribui la apărarea drepturilor și libertăților omului. O evoluție pozitivă este aprobarea unei noi legi cu privire la Avocatul poporului în aprilie 2014, însă aceasta este nefuncțională în condițiile în care candidaturile selectate în urma unui concurs public nu au avut susținerea majorității parlamentare. Printre modificările pozitive pe care le aduce noua lege este prevederea a 2 avocați ai poporului, unul dintre care să fie specializat pe drepturile copilului; prevederea ca avocatul poporului să nu fie numit direct, ci ales prin concurs public; crearea pe lângă Oficiul Avocatului Poporului a Consiliului pentru prevenirea torturii în calitate de mecanism național de prevenire a torturii.
- În 2014, Republica Moldova a pierdut la CEDO 24 de dosare, cu 5 mai mult decât în 2013. În 21 de hotărâri emise, Curtea a constatat cel puțin o încălcare a Convenției Drepturilor Omului. Cel mai mult Republica Moldova a fost condamnată pentru încălcarea dreptului la libertate și la siguranță – 5 cazuri, dreptul la un proces echitabil – 5 cazuri și dreptul la tratament inuman sau degradant 4 cazuri.
- Amânarea adoptării în lectură finală a legislației care să reglementeze transparența finanțării și proprietății mass-media a avut impact direct asupra rolului mass mediei în campania electorală din 2014. Concentrarea mass mediei în jurul actorilor politici a condus la situația în care alegătorii au fost limitați în accesarea informațiilor imparțiale, ceea ce în final le-a determinat opțiunea de vot. În aceste condiții îngrijorează performanța Consiliului Coordonator al Audiovizualului, care nu a penalizat instituțiile media care au difuzat în permanență materiale părtinoare.
- Limitarea accesului mai multor televiziuni la rețelele operatorilor de cablu prin excluderea unor posturi TV din lista posturilor retransmise în mod obligatoriu pe teritoriul țării. La începutul anului 2014 canalele Accent TV, RTR Moldova și Jurnal TV au fost excluse din mai multe pachete ale operatorilor prin cablu. În acest context a fost limitat accesul cetățenilor Republicii Moldova la diferite puncte de vedere și a fost adus un prejudiciu libertății mass-media. Aceste cazuri urmează tendința îngrijorătoare de reducere a libertății presei și a pluralismului mass-media în Republica Moldova, așa cum s-a întâmplat în 2012, când a fost retrasă licența de emisie a canalului NIT.
- Moldova a coborât o poziție față de anul trecut în Indexul Libertății Presei, plasându-se pe locul 56, în categoria statelor cu „probleme vizibile” în domeniul pluralismului, independenței presei, mediul în care lucrează jurnaliștii și autocenzura, cadrul legislativ, transparența instituțiilor, infrastructura necesară jurnaliștilor.
- Securitatea la locul de muncă continuă a fi o problemă, iar cadrul legal și normativ care reglementează acest domeniu e încă în proces de dezvoltare. Astfel, în prima jumătate a anului 2014 - 17 persoane au decedat în accidente de muncă, numărul accidentelor produse la întreprinderi și comunicate la Inspectoratul de Stat al Muncii este în creștere cu 14 la sută.

SOLUȚIONAREA CONFLICTULUI TRANSNISTREAN

În 2014, eforturile îndreptate spre reglementarea transnistreană s-au axat, ca de obicei, pe măsuri de “consolidare a încrederii” reciproce. Cu toate acestea, 2014 a fost un an neobișnuit pentru procesul reglementării transnistrene: (1) „criza ucraineană” provocată de anexarea Crimeea de către Rusia, urmată de războiul din Donbass a creat antagonisme serioase pentru negocierile formatului „5+2”, diminuând randamentul și așa destul de redus al negocierilor în acest format; (2) semnarea și ratificarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană a creat un context nou pentru regiunea transnistreană; (3) Federația Rusă a redus substanțial suportul financiar pentru Transnistria, iar Ucraina a întreprins măsuri de securizare a hotarelor sale împotriva unei eventuale invazii a forțelor armate transnistrene în regiunea Odessa, ceea ce a provocat limitarea circulației cetățenilor și creșterea tensiunilor social-economice; (4) consolidarea încrederii a fost subminată prin acțiunile unilaterale ale autorităților transnistrene îndreptate împotriva liberei circulații a cetățenilor, a pacificatorilor moldoveni, a fermierilor moldoveni, și a școlilor din regiune cu predare în limba română.

Evoluții majore

- Guvernului a aprobat finanțarea Programului activităților de reintegrare a țării pe anul 2014, pentru care au fost rezervate peste 13 milioane de lei (HG nr.394, din 02/06/2014). Programul a avut ca scop finanțarea unor activități de dezvoltare și modernizare tehnico-materială a instituțiilor educaționale și medicale, de întreținere a clădirilor și apeductelor, măsuri de protecție socială a persoanelor în etate și cu dezabilități, de iluminare a localităților, precum și a altor activități care contribuie la depășirea consecințelor conflictului și la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru locuitorii din Zona de securitate;
- Problema școlilor cu predare în limba română a fost parțial soluționată. Autoritățile moldovene au ajuns la un acord cu administrația transnistreană în privința arendării încăperilor folosite de cele opt școli moldovenești din Transnistria, aflate sub jurisdicția Moldovei, și a inspectării acestora. Scopul inspectărilor este evaluarea stării de fapt a școlilor;
- Parlamentul Republicii Moldova a adoptat, la 10 iulie 2014, o declarație cu privire la procesele de reintegrare teritorială a țării în contextul parcursului european al Republicii Moldova, după semnarea Acordului de Asociere (AA). Potrivit textului documentului, crearea Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător (ZCLAC) reprezintă un pas major în asigurarea libertății circulației bunurilor și serviciilor între Republica Moldova și UE, iar liberalizarea regimului de vize deja asigură libera circulație în UE a cetățenilor Republicii Moldova de pe ambele maluri ale Nistrului;
- Autoritățile moldovene vor oferi partenerilor de dialog de la Tiraspol informațiile necesare cu privire la eforturile întreprinse la nivel executiv și legislativ în vederea pregătirii către implementarea prevederilor acordului ZCLAC;
- Semnarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE a motivat administrația de la Tiraspol să-și dorească să devină parte a Acordului de Liber Schimb cu UE. Reprezentanții administrației de la Tiraspol au avut întâlniri cu delegația UE, condusă de Principalul negociator al UE pe Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu RM, care a confirmat faptul că există destul spațiu pentru ca Tiraspolul să participe la negocierile pentru implementarea acordului. Pentru aceasta vor trebui organizate întrevederi trilaterale pentru a reuși soluționarea problemei respective către sfârșitul anului 2015, când expiră regimul de preferințe comerciale în privința Transnistriei;
- În octombrie 2014, funicularul dintre orașele Rezina și Rîbnîța a fost demontat, fiind înlăturat pericolul prăbușirii acestuia. Demontarea construcției învechite de 300 tone a fost posibilă odată cu implicarea unui elicopter marfar special și a camioanelor Ministerului Situațiilor Excepționale al Federației Ruse. Potrivit aprecierilor șeful Misiunii OSCE în Moldova, Michael Scanlan, operațiunea a reprezentat un exemplu demn de remarcat al cooperării participanților în formatul "5+2".
- Cea mai importantă realizare în 2014 este menținerea conflictului transnistrean în stare înghețată;

Principalele probleme depistate

- În 2014 au avut loc doar două întruniri pentru negocierile în formatul „5+2”. După izbucnirea crizei ucrainene, cu implicarea directă Federației Ruse, s-a decis ca în a doua jumătate a anului 2014 negocierile în format „5+2” să fie înlocuite cu consultări ale reprezentanților politici ai Chișinăului și Tiraspolului;
- Anexarea Crimeii de către Federația Rusă, mediator și garant în procesul reglementării transnistrene, a încurajat conducerea regiunii să se adreseze la 16 aprilie 2014 conducerii Federației Ruse cu rugămintea de a recunoaște independența Transnistriei;
- Au fost create impedimente pentru accesul fermierilor din localitățile aflate sub jurisdicția Republicii Moldova la terenurile lor agricole situate după traseul Tiraspol-Camenca. Pentru soluționarea acestei probleme autoritățile moldovene au insistat să se revină la mecanismul implementat din 2006 și să fie identificate soluții viabile pentru a permite fermierilor prelucrarea pământului. Pe de altă parte, reprezentanții Transnistriei au optat pentru modificarea esențială a mecanismului, insistând pe semnarea unor contracte de arendă, pentru ca ulterior să poată invoca dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole;
- Activitatea Comisiei Unificate de Control a întâmpinat dificultăți din cauza nerespectării de către partea transnistreană a prevederilor înțelegerilor anterioare privind: extinderea neautorizată a infrastructurii posturilor structurilor de forță transnistrene la intrare în or. Bender; nerespectarea prevederilor Acordului din 1992 ce țin de asigurarea liberei circulații a cetățenilor prin Zona de securitate; blocarea premeditată a deplasării observatorilor militari la locul incidentelor, precum și blocarea solicitărilor Republicii Moldova privind documentarea incidentelor care se produc în Zona de securitate; majorarea necoordonată a infrastructurii posturilor migraționale de grăniceri și vameși; complicarea procedurii de înregistrare migrațională cu scopul limitării termenului de aflare în stînga Nistrului pînă la 90 de zile.

CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI

Evoluții majore

- Aprobarea noului Regulament-cadru privind organizarea și funcționarea serviciului de asistență parentală profesionistă și a standardelor minime de calitate, care au înlocuit documentele similare din anul 2007. Noile standarde minime de calitate pentru serviciul de asistență parentală profesionistă au fost racordate la Liniile Directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copilului, Republica Moldova fiind printre primele țări din regiune care transpune prevederile respective.
- Aprobarea Regulamentului privind stabilirea și plata indemnizației zilnice pentru copiii plasați în Casa comunitară pentru copii în situație de risc. Documentul respectiv stipulează cuantumul zilnic alocat per copil în mărime de 10 lei, crescînd la 100 lei în zilele de naștere și 70 lei în zilele de sărbătoare. Sumele respective se planifică de actualizat anual în mărime cu indicii de inflație în economie.
- Aprobarea Strategiei pentru protecția copilului pentru perioada 2014-2020. Documentul dat are scop să diminueze esențial efectele negative ale migrației asupra familiei și copilului, să îmbunătățească cadrul instituțional de plasament a copiilor separați de părinți și să prevină practicile de violență față de copii, precum și să faciliteze procesul de conciliere a vieții de familie cu cea profesională a părinților.

Principalele probleme depistate

- Deși ajustarea cadrului normativ privind serviciul de asistență parentală profesionistă este un pas important spre ameliorarea situației copiilor lipsiți de îngrijirea părintească, sistemul dat suferă încă de unele neajunsuri. În primul rînd, alocările financiare pentru prestarea acestui serviciu sunt prea mici pentru a stimula numărul familiilor de a activa în acest domeniu. În al doilea rînd, actualul sistem de protecție socială

a familiei și copilului are mai mult un caracter reactiv și necesită o dezvoltare a mecanismelor de identificare timpurie a situațiilor de risc în familie.

- Dezvoltarea sistemului de asistență a copiilor în situații de risc este o prioritate pentru autoritățile de resort, nu în ultimul rând, datorită amplificării numărului copiilor părinții cărora sunt plecați în străinătate. În același timp, sumele alocate pentru susținerea decentă a copiilor adoptivi sunt în prezent destul de mici, fiind necesare elaborarea și implementarea unor mecanisme alternative celor pecuniare.
- Datorită proceselor intense de migrație, problema neglijării copiilor și încălcării drepturilor lor au luat amploare. Aceste procese sunt agravate de calitatea inferioară a sistemului instituțional de protecția copilului în cadrul familiei, precum și a celui de plasament a copiilor separați de părinți în instituții de tip rezidențial.

DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI REGIONALĂ

Evoluții majore

- Principalele acțiuni cu impact socio-economic regional au fost orientate preponderent către dezvoltarea infrastructurii de bază. Astfel, au fost amplificate lucrările de construcție a drumurilor, infrastructurii de alimentare cu apă și construcție a locuințelor sociale în mai multe regiuni ale Republicii Moldova.
- Au fost lansate mai multe proiecte de asistență tehnică cu surse de finanțare de la partenerii de dezvoltare externi. Un domeniu prioritar pentru aceste proiecte este consolidarea capacităților instituționale a autorităților administrației publice locale în aplicarea instrumentelor de dezvoltare socio-economică regională.

Principalele probleme depistate

- Amplificarea lucrărilor de infrastructură depinde în mare măsură de cadrul instituțional de elaborare, gestionare și implementare a acestor proiectelor, care rămâne încă slab dezvoltat. Acest fapt se referă în special la autoritățile publice locale și devine un punct destul de critic în procesul de descentralizare și regionalizare a atribuțiilor din domeniile respective.
- Amplificarea lucrărilor de infrastructură nu au dus automat și la îmbunătățirea calității și optimizarea cheltuielilor. Deci, pentru a asigura efectul multiplicativ din construcția infrastructurii de bază este necesar de asigurat controlul strict al componentelor menționate din partea organelor de resort.

POLITICA SOCIALĂ ȘI DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

Evoluții majore

- Aprobarea Regulamentului privind mecanismul utilizării mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat destinate susținerii investitorilor în vederea pregătirii și instruirii personalului (cadrelor) în legătură cu crearea de noi locuri de muncă. Conform prevederilor acestui document, agenții economici vor putea beneficia de compensări pînă la 50% din tot volumul de cheltuieli pentru instruire.
- Aprobarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrînirii în politici și planul de acțiuni pe 2014-2016. Conform programului dat, schimbările structurale în forța de muncă cauzate de îmbătrînirea demografică vor fi gestionate printr-o abordare pozitivă, care presupune implicarea activă a vîrstnicilor în viața socială și piața muncii.

- Aprobarea Regulamentului cu privire la cuantumul și criteriile de stabilire a cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului. Documentul respectiv stabilește criteriile fiscale de deducere a cheltuielilor angajatorului pentru întreținerea și dezvoltarea profesională a angajaților, creînd stimulente adiționale de investiții în capitalul uman.

Principalele probleme depistate

- Stimularea agenților economici de a investi în educația propriilor angajați, din contul bugetului public, este un pas important în stimularea activității economice din țară, precum și a creării noilor locuri de muncă calitative. Totodată, stimulentele de acest tip, nefiind însoțite de continuarea reformelor în sistemul educațional, în special a celui vocațional, vor avea rezultate marginale și de scurtă durată.
- Îmbătrînirea rapidă a populației va face presiuni asupra sistemului de asistență socială, precum și va tensiona relațiile între generații. Soluționarea problemei date constă, pe lângă măsurile de facilitare a persoanelor în vîrstă să-și continue activitatea, în reforma sistemului de pensionare actual.

DREPTUL DE STABILIRE ȘI DREPTUL SOCIETĂȚILOR

Evoluții majore

- A fost aprobat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, vizînd Legea nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, precum și Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. Modificările propuse în proiectul legii desăvîrșesc mecanismul de înregistrare a întreprinzătorilor individuali și persoanelor juridice, aducînd schimbări pozitive în modul de activitate a ghișeeleor unice și prin stabilirea unui tarif unic de înregistrare a afacerii.
- A fost modificată și completată Legea nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de antreprenor, avînd ca scop excluderea coliziunilor cu prevederile unor acte sectoriale. Astfel, printre principalele modificări se numără concretizarea ariilor de excepție pentru organele de control cu statut special, precum și principiile de planificare, inițiere și notificare a procedurilor de control.
- Elaborarea unui set de modificări legislative privind simplificarea procedurii de lichidare benevolă a afacerilor. În urma acestor modificări, termenul de lichidare voluntară se va înjumătăți și vor fi excluse din legislație unele coliziuni juridice.

Principalele probleme depistate

- Republica Moldova, făcînd progrese esențiale la capitolul de înregistrare a unei afaceri în ultimii ani (creștere cu 16 poziții la acest capitol în clasamentul Doing Business 2015), rămîne codașă însă la alte aspecte importante ce țin de gestionarea unei afaceri. Anume, protejarea drepturilor acționarilor, în primul rînd celor minoritari trebuie să devină un domeniu prioritar pentru Guvern. Acest fapt se confirmă și de performanța mediocră a țării noastre la acest capitol în Doing Business 2015, țara noastră scăzînd în clasamentul dat cu 1 punct pînă la poziția 56.

POLITICA CONCURRENTIALĂ

Evoluții majore

- A fost elaborată Concepția Sistemului informațional automatizat „Registrul ajutorului de stat din Moldova”, menit să asigure realizarea prevederilor Legii nr. 139 din 15 iunie 2012 cu privire la ajutorul de stat, prin

instituirea unui mecanism informațional de evidență, raportare și prelucrare a informației relevante de către autoritățile publice.

- A fost lansat Registrul Ajutoarelor de Stat de către Consiliul Concurenței. Astfel, în baza acestui sistem informațional va avea loc centralizarea proceselor de stocare, prelucrare și analiză a informației cu privire la toate măsurile de ajutor de stat, furnizorii și beneficiarii acestuia, precum și statistica sectorială de alocare a ajutorului.

Principalele probleme depistate

- Procesul de alocare a asistenței de stat, datorită corupției endemice în sectorul public, rămâne a fi unul netransparent, ducând la alocarea suboptimă a resurselor publice limitate și la distorsionarea mediului de concurență în țară.

STATISTICA

Evoluții majore

- A fost efectuat recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova. Recensământul a fost implementat în baza principiilor metodologice și organizatorice elaborate de către BNS, fiind în concordanță cu Recomandările Conferinței Statisticienilor Europeni vizînd efectuarea recensământului populației și al locuințelor din 2010, ajustate la realitățile Republicii Moldova.
- A fost testat și lansat sistemul E-raportare la patru chestionare statistice lunare. Pentru a maximiza utilitatea pentru agenții economici și instituțiile recipiente de date statistice, sistemul E-raportare a fost integrat în portalul unic de raportare la nivel național.

Principalele probleme depistate

- În pofida progresului înregistrat de digitalizarea mecanismului de raportare statistică, există încă mult de făcut pentru a finaliza procesul respectiv. Luînd în considerare importanța datelor statistice pentru planificarea economică și, în același timp, costul procesului de raportare pentru agenții economice, este imperios de accelerat procesul de trecere la raportarea electronică în toate ramurile economice posibile.

POLITICA INDUSTRIALĂ

Evoluții majore

- A fost semnat Acordul cu UE privind participarea la Programul pentru Competitivitate a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (COSME) pe perioada 2014-2020, Moldova fiind prima țară din Parteneriatul Estic ce a aderat la acest program.
- A fost aprobată Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care are ca scop diversificarea resurselor energetice primare pe termen mediu și stimularea inovațiilor în sectorul dat.
- A fost aprobat Regulamentul privind cerințele de etichetare energetică a produselor cu impact energetic. Documentul respectiv transpune în legislația națională prevederile Directivei 2010/20/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind indicarea, prin etichetare și informații standard despre produs, a consumului de energie și alte resurse al produselor cu impact energetic.
- A fost semnat contractul de vânzare-cumpărare a gazelor naturale dintre Republica Moldova și România. Semnatarii din partea acestor țări au fost companiile Energocom și OMV Petrom Gas. În cadrul aceluiași proiect, este planificată extensiunea în 2015 a gazoductului Iași-Ungheni pînă la Chișinău.

- A fost semnat Acordul de contribuție cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) cu privire la participarea țării noastre la Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu (E5P). Ca rezultat al aderării la acest fond, Republica Moldova va putea beneficia de asistență financiară în sumă de 20 mln. Euro pentru creșterea eficienței energetice în economia națională.

Principalele probleme depistate

- Existența unor curențe structurale în sectorul energetic cum este corupția, netransparența decizională, limitarea concurenței și implicarea diferitor grupuri de interese în procesul de comerț cu resurse energetice generează riscuri majore în transpunerea efectivă a inițiativelor legislative din sector și maximizarea eficienței energetice.
- Ceea ce ține construcția gazoductului Iași-Ungheni, proiectul dat a fost dat în exploatare cu întârziere, situația repetându-se și cu contractul de livrare a gazului. În acest context, luând în considerație dinamica proiectului respectiv, se poate de constatat că Republica Moldova va rămâne în continuare dependentă de importul de gaze naturale din Federația Rusă.
- Progresul în sectorul energetic depinde de transpunerea prevederilor Acordului de Asociere și Acordului de Constituire a Comunității de Energie, în primul rând a Pachetului III. Procesul de transpunere a acestui document, încetinindu-se în ultimii ani, subminează eforturile de demonopolizare a sectorului, de creștere a eficienței și securității energetice.

SĂNĂTATEA PUBLICĂ

Evoluții majore

- A fost aprobat Programul național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2014-2015. Elaborarea programului și includerea unor modificări, propuse de experți naționali și internaționali, va permite Republicii Moldova aplicarea la grantul Fondului Global pentru susținerea răspunsului național HIV în perioada de tranziție către un nou model de finanțare a sectorului.
- A fost aprobat Programul național în domeniul alimentației și nutriției pentru anii 2014-2020 și Planul de acțiuni pentru anii 2014-2016 privind implementarea Programului național. Scopul final al Programului național este constituirea pînă la sfîrșitul deceniului a unui sistem național funcțional și eficient de supraveghere, monitorizare și evaluare în domeniul sănătății nutriționale, statutului nutrițional și a determinantilor cheie de influență.
- A fost aprobat Programul național de prevenire și control al bolilor cardiovasculare pentru anii 2014-2020, avînd scopul principal majorarea duratei vieții și reducerea mortalității cardiovasculare cu 10% pînă în anul 2020, maladiile date fiind principala sursă a mortalității în 56% din total decese înregistrate în ultimii zece ani.

Principalele probleme depistate

- Problema bolilor cauzate de alimentația necorespunzătoare rămîne a fi una importantă pentru populația din Republica Moldova, predominînd modelul de alimentare caracteristic țărilor sărace. De asemenea, sistemul actual responsabil de sănătatea nutrițională este unul fragmentat și dependent de donațiile externe, iar majoritatea indicatorilor de monitorizare nu pot fi dezagregați suficient pentru evaluarea dinamicii lor și de a analiza problemele legate de inegalitate.
- În pofida dezvoltării infrastructurale a sistemului de sănătate publică din ultima perioadă, se mențin discrepanțele în nivelul de acces la servicii calitative de sănătate între regiunile țării. De asemenea, sistemul

informațional de colectare și prelucrare a datelor, precum și registrele privind unele boli sunt încă într-o stare fragmentară.

POLITICI MACROECONOMICE ȘI MACROFINANCIARE

Evoluții majore

- A fost aprobată Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, care va înlocui vechea Lege privind sistemul bugetar și procesul bugetar. Varianta nouă a documentului include și unele criterii cantitative pentru evaluarea calității politicii fiscal-bugetare și minimizării caracterului discreționar al acestora.
- A fost adoptat de către executiv Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2014-2016)”, care stabilește obiectivele principale de finanțare a bugetului de stat prin atragerea surselor de împrumut cu costuri și riscuri reduse.
- A fost inițiat procesul de elaborare a Cadrelor bugetar pe termen mediu (2016-2018), conform calendarului bugetar. Acest document asigură continuitatea politicii fiscal-bugetare pe termen mediu și se bazează pe principalele documente strategice de dezvoltare a Republicii Moldova.

Principalele probleme depistate

- problemă majoră a Bugetului Public Național, pe lângă creșterea cuantumului deficitului, este structura noilor cheltuieli. În particular, majorarea remunerării salariale pentru sectorul public, evidențiindu-se anume anii electorali, nu este urmată de optimizarea și ajustarea calitativă a acestui sector.
- În pofida inițierii procesului de planificare pe termen mediu a politicii fiscal-bugetare, s-au înregistrat restanțe din partea autorităților în ceea ce privește Bugetul Public pe anul 2015. Astfel, disfuncționalitatea legislativului atât înainte, cât și după alegerile parlamentare, a cauzat lipsa unui buget aprobat în termenii prestabiliți de lege.

SERVICII FINANCIARE

Evoluții majore

- A fost aprobate amendamentele la Legea cu privire la gaj, cât și la alte legi care conțin reglementări asociate. Modificările aprobate au scopul de a facilita accesul la credit prin revizuirea reglementărilor cu privire la gajul mobilier. Astfel, ajustarea cadrului juridic actual va permite extinderea cercului de bunuri care pot constitui obiect al garanțiilor mobiliare, precum și de a extinde regimul de publicitate și stabilirea priorității între creditori.
- A fost aprobat Regulamentul de activitate al Comisiei naționale pentru monitorizarea și coordonarea activităților de ameliorare a accesului la finanțe. Organul dat va avea un statut consultativ, va monitoriza și coordona într-un mod coerent activitățile de ameliorare accesului la finanțe din partea agenților economici.
- Au fost aprobate modificările la Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21 iulie 1995 care atribuie un rol mai mare autorităților de supraveghere privind implicarea timpurie în procesul de modificare a cadrului de acționari, precum și monitorizarea ulterioară a schimbărilor în cadrul acestora.
- A fost aprobat proiectul Regulamentului privind monitorizarea financiară al întreprinderilor de stat/municipale și al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public. Aprobarea noului Regulament are scopul final de a perfecționa auditul și monitorizarea financiară al întreprinderilor de stat, lărgind semnificativ volumul datelor analizate privind situația economico-financiară a entităților respective.

Principalele probleme depistate

- Deși Republica Moldova a înregistrat la capitolul acces la finanțare cel mai spectaculos progres în ratingul Doing Business 2015 cu 76 puncte față de 2014, există multe oportunități de îmbunătățire a domeniului respectiv. Astfel, la așa capitole cum este indicele de dezvoltare a infrastructurii de istorie creditară, numărul populației și agenților economici acoperiți de registrele birourilor private sau publice de creditare, precum și disponibilitatea publică a acestui tip de informație, țara noastră rămâne în urmă față de țările din regiune.
- În urma încălcărilor grave a normelor și legislației financiare din ultima perioadă, (ex: transferul forțat al pachetelor de acțiuni sau subperformanța unor administratori ai băncilor comerciale), a fost afectată încrederea populației în sistemul bancar. Astfel, ajustarea nominală a cadrului normativ, având ca scop prevenirea noilor încălcări, va avea efect pozitiv doar ca rezultat al îmbunătățirii calitative a cadrului instituțional public de gestionare și de justiție.
- Întreprinderile de stat, cu toate că sunt monitorizate și audiate periodic, nu prezintă acel volum exhaustiv de date financiare ca și companiile private. De asemenea, transparența informațională a acestor entități rămâne la un nivel destul de jos, fiind practic imposibil de găsit date deschise privind situația economico-financiară la majoritate din acestea.

CONTROLUL FINANCIAR ȘI ASPECTELE AFERENTE

Evoluții majore

- Curtea de Conturi a executat controale la un număr larg de instituții publice centrale, locale și întreprinderi de stat. Ca rezultat, au fost publicate un set de rapoarte de audit privind utilizarea și gestionarea fondurilor publice. Controlul efectuat a scos în evidență mai multe neregularități, curențe și neconformări cu precedentele controale efectuate de către Curtea de Conturi la toate instituțiile menționate, fiind propuse recomandări de remediere.
- Lansarea activităților în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților Curții de Conturi a Republicii Moldova”, finanțat de către Banca Mondială. Astfel, în cadrul acestui proiect autoritatea publică de audit va fi asistată de către compania KOSI și consultanți individuali, întru consolidarea capacității instituționale și sporirea eficienței activităților de audit.

Principalele probleme depistate

O problemă persistentă în relațiile dintre Curtea de Conturi și instituțiile monitorizate este neconformarea la recomandările făcute în urma controalelor. Acest fapt scoate în evidență capacitățile limitate a organului de control în constrângerea și monitorizarea recomandărilor făcute. Fără îmbunătățirea drastică a calității cadrului instituțional de justiție va fi practic imposibil de schimbat tendințele înrădăcinate.

CIRCULAȚIA CAPITALULUI ȘI A PLĂȚILOR CURENTE

Evoluții majore

- A fost elaborat de către Banca Națională a proiectului de Regulament cu privire la operațiunile de piață monetară ale Băncii Naționale a Moldovei. Scopul noului regulament este ajustarea graduală la standardele Băncii Centrale Europene a cadrului legal ce ține de operațiunile pe piață monetară.

- A fost aprobat de către Consiliul de administrare al BNM a modificărilor și completărilor la Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudentiale. Aceste modificări sunt rezultatul aprobării Legii nr. 180, care transpune în legislația națională recomandările instituțiilor internaționale privind fortificarea capacităților instituționale a băncii centrale.
- A fost ratificată Convenția dintre Moldova și Malta pentru evitarea dublei impuneri privind impozitul pe venit. Convenția respectivă stabilește cotele impozitelor reținute la sursa de plată pentru agenții economici din ambele țări, pe fiecare tip de taxă și impozit.

Principalele probleme depistate

- În pofida eforturilor de îmbunătățire a cadrului normativ și a calității instituționale a BNM, sectorul bancar rămâne a fi susceptibil la deficiențele sistemului judiciar din țară. Practic, regulatorul bancar este limitat în unele măsuri de combatere a proceselor negative la nivel de conducere corporativă a băncilor, precum și de protejare a acționarilor de la transferul forțat a pachetelor de acțiuni.

ECONOMIA DE PIAȚĂ FUNCȚIONALĂ

Evoluții majore

- A fost aprobat de către executiv Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la instituirea Consiliului pentru Competitivitate. Consiliul respectiv va coordona, monitoriza și evalua activitățile administrației publice centrale privind implementarea Foii de parcurs pentru ameliorarea competitivității în Republica Moldova.
- A fost aprobat proiectul Legii privind supravegherea pieței, care a fost elaborat în baza Regulamentului (CE) nr. 765/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iulie 2008, precum și prevederilor din Legea nr. 420-XVI din 22 decembrie 2006 privind activitatea de reglementare. Legea privind supravegherea pieței impune reguli clare de supraveghere a piețelor în privința corespunderii mărfurilor nealimentare cerințelor esențiale stabilite în reglementările tehnice a organelor de resort.
- A fost aprobat Regulamentul cu privire la Comisia națională pentru monitorizarea și coordonarea activităților de ameliorare a accesului la finanțe. Comisia respectivă va coordona și monitoriza activitățile instituțiilor publice privind ameliorarea accesului la finanțe în sectorul real al economiei.

Principalele probleme depistate

- Printre principalele provocări pentru activitatea Consiliului de Competitivitate și transpunerea în practică a Foii de parcurs, putem menționa calitatea joasă a cadrului instituțional public, prevalarea unor interese de grup în cadrul Consiliului, precum și lipsa progresului pe alte componente de ameliorare a mediului de afaceri, inclusiv și persistența corupției.
- Cu toate că Republica Moldova a înregistrat în ultimii ani o dinamică pozitivă în ceea ce privește accesul la credite, urcând cu 76 poziții la acest capitol în clasamentul Doing Business 2015, rămân totuși unele lacune în sistemul financiar național. Astfel, agravarea situației în sectorul bancar din ultima perioadă creează riscuri majore și pentru sectorul real al economiei. Totodată, subdezvoltarea sectorului non-bancar în Republica Moldova a contribuit la o dependență excesivă a agenților economici de creditarea bancară, înrăutățind semnificativ consecințele unei crize bancare.

RELAȚII COMERCIALE

Evoluții majore

- A fost semnat Acordul de Asociere cu UE (iunie 2014), care prevede instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv (ZLSAC). Până în prezent, Acordul a fost ratificat de către Republica Moldova, Parlamentul European și legislativele naționale a 13 state membre UE. În prima perioadă de la implementarea provizorie a DCFTA (septembrie-octombrie 2014), au crescut exporturile spre UE: vinuri (+26%), mere (de 2,7 ori), prune (de 8,1 ori) struguri de masă (de 5,8 ori), porumb dulce congelat (de peste 3 ori) și cereale cu (+77%)¹⁵. Per total, volumul exporturilor moldovenești spre UE a exporturile moldovenești spre UE au crescut cu 9,6%, ponderea UE în total exporturi majorându-se până la 53% în 2014.
- A fost adoptată Legea nr. 172 din 25.07. 2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor; HG nr. 971 din 17.11. 2014 pentru aprobarea Regulamentului privind administrarea contingentelor tarifare la importul/exportul mărfurilor în/din Republica Moldova.

Principalele probleme depistate

- Producția de origine animală nu îndeplinește cerințele sanitare și fitosanitare europene, fapt ce restricționează accesul lor pe piața europeană. De asemenea, este importantă capacitatea în continuare a exporturilor moldovenești cu scopul valorificării cotelor preferențiale oferite de regimul comercial preferențial cu UE.
- Competitivitatea scăzută a producătorilor autohtoni (raport dintre preț și calitate), în special în sectorul agroalimentar, neadaptarea infrastructurii calității la normele comunitare și neconectarea la lanțurile de aprovizionare la nivel european creează dificultăți pentru exportatorii moldoveni interesați în piața UE. Totodată, persistă probleme legate de familiarizarea lentă a producătorilor moldoveni cu cerințele pieței europene (regulamente tehnice, proceduri de export, instrumente de informare europene de facilitare), capacități limitate de management în domeniul exporturilor și alte dificultăți ce țin de abilități de comunicare, promovare a produselor (marketing, PR), capacități umane reduse și insuficient pregătite.
- Neidentificarea unei soluții viabile pentru atragerea regiunii transnistrene în procesul de implementare a ZLSAC.
- Implementarea provizorie a ZLSAC a avut loc în contextul reducerii volumului exporturilor spre CSI, ca rezultat a interdicțiilor comerciale aplicate de Rusia, dar și a instabilității economice din Rusia și Ucraina.

SERVICIUL VAMAL

Evoluții majore

- A fost adoptată Legea nr. 172 din 25.07. 2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor.
- A fost adoptată HG nr. 971 din 17.11. 2014 pentru aprobarea Regulamentului privind administrarea contingentelor tarifare la importul/exportul mărfurilor în/din Republica Moldova; HG nr. 761 din 17.09. 2014 la completarea, autentificarea, eliberarea și controlul ulterior al certificatelor de origine preferențială a mărfurilor.
- A fost adoptat Ordinul Serviciului Vamal nr. 483-O din 13.11.2014 cu privire la aprobarea Normelor metodologice privind modul de verificare a solicitanților și titularilor Certificatului Agentului Economic Autorizat (AEO) și a Autorizației pentru utilizarea procedurilor simplificate; Ordinului SV nr. 412-O din 23.10.2014 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind completarea certificatelor de origine preferențială a mărfurilor.

¹⁵ Expert-Grup, Notă Analitică, Primele rezultate palpabile ale Acordului de Asociere cu UE, Noiembrie 2014, <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1045-rezultate-aa&category=7>

- A fost creată o bază de date online cu informația despre contingentele tarifare pentru 2015, ceea ce permite informarea exportatorilor despre volumul nevalorificat al produselor ce pot fi exportate în UE fără achitarea taxelor vamale.
- A fost înregistrate unele progrese în implementarea conceptului de vămuire electronică (e-Customs). Ponderea exportului perfectat pe cale electronică a depășit 30% din totalul exporturilor. Totodată, circa 90% din declarațiile vamale la export au fost perfectate în culoarul verde de vămuire, unde exportatorii sunt practic scutiți de controlul vamal al mărfii. Numărul agenților economici autorizați, care beneficiază de un număr redus de controale vamale, inclusiv de perfectarea în regim prioritar a actelor, este de circa 70 de întreprinderi.

Principalele probleme depistate

- Chiar dacă potrivit Transparency International Moldova¹⁶, SV ocupă locul 4 (din numărul total de 20 de instituții) la categoria calității politicilor anti-corupție aplicate în 2013, opinia publică asociază în continuare instituția cu fenomenul corupției. Ameliorarea percepției publice necesită aplicarea cât mai largă a conceptului de vămuire electronică, dar și a instrumentelor de testare a integrității funcționarilor care activează în cadrul SV cu ulterioara sancționare și respectiv eliberare din funcție a personalului implicat în acte de corupție. De asemenea, este necesară sporirea transparenței privind activitatea serviciului vamal, în particular la posturile vamale de la frontieră.

STANDARDELE, REGLEMENTĂRILE TEHNICE ȘI PROCEDURILE DE EVALUARE A CONFORMITĂȚII (DOMENII ARMONIZATE)

Evoluții majore

- Institutul Național de Standardizare (INS) a devenit membru afiliat al Comitetului European de Standardizare în Electrotehnică (CENELEC) și membru observator al Institutului European de Standardizare în Telecomunicații (ETSI), ceea ce facilitează preluarea standardelor europene.
- A fost revizuit cadrul normativ în domeniul metrologiei cu scopul micșorării prețurilor pentru serviciile prestate de Institutul Național de Metrologie cu 15-25%, iar în unele cazuri cu peste 25%, față de tarifele anterioare.

Principalele probleme depistate

- Sistemul național de acreditare nu a reușit să se alinieze la cerințele necesare pentru aderarea la Acordul de Recunoaștere Multilaterală a Cooperării Europene pentru Acreditare (EA MLA), ceea ce denotă existența unor deficiențe, deocamdată neînlturate, în domeniul asigurării calității produselor.
- În pofida dinamicii pozitive la adoptarea standardelor europene, renunțarea la standardele învechite, fie contradictorii (GOST-uri), rămîne a fi o provocare pentru autorități. Astfel, persistă reticențe în rîndul actorilor responsabili de infrastructura calității, dar și a agenților economici, cu privire la adoptarea standardelor europene, care se referă la costurile ridicate legate de implementarea standardelor europene, precum și la conexiunile strînse cu piețele de desfacere din CSI, unde se aplică pe larg standardele interstatale (GOST). Cu toate acestea, autoritățile au angajamente în domeniul standardizării ce derivă din Acordul de Asociere¹⁷, care numără preluarea standardelor europene (circa 2.500 anual în perioada 2014-2020), în paralel cu anularea standardelor naționale conflictuale, care sunt alcătuite în mare parte din GOST-uri. De asemenea, potrivit Acordului, trebuie îndeplinite acțiunile necesare pentru obținerea statutului de membru cu

¹⁶ Transparency International Moldova, Monitorizarea politicilor anticorupție în autoritățile publice centrale în anul 2013, <http://www.transparency.md/files/docs/Raport%20monitorizare%20politici%20APC%20rom.pdf>

¹⁷ Expert-Grup, Adoptarea standardelor europene și situația din sectorul agroalimentar: provocări și oportunități, 12 septembrie, 2014 <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1010-adoptarea-standardelor-europene&category=7>

drepturi depline în organismele europene de standardizare, ceea ce presupune preluarea a circa 80% din standardele europene sau circa 18.000 din totalul de circa 22.000¹⁸. Potrivit INS, numărul standardelor europene și internaționale constituie 9.620 sau 35% din totalul de standarde naționale (27.243), numărul GOST-urilor fiind de 16.954¹⁹ (circa 60%).

ELIMINAREA RESTRICȚIILOR ȘI OPTIMIZAREA ADMINISTRĂRII (DOMENIILE NEARMONIZATE)

Evoluții majore

- Au avut loc întruniri periodice a Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător la care au fost expuse dezbaterea actelor normative și legislative, precum și analize de impact ale acestor acte în diverse domenii care vizează direct sau indirect activitatea de întreprinzător (procedurile vamale, standardele produselor etc.).

Principalele probleme depistate

- Deși agenda întrunirilor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător este disponibilă publicului larg pe pagina electronică a Ministerului Economiei, nu este posibilă evaluarea impactului activității, nivelul și calitatea participării membrilor acestui grup, precum și gradul de relaționare cu societatea civilă.
- Vizibilitatea Centrelor de notificare și informare ale OMC, create în baza HG nr. 560 din 1.08.2012, a rămas limitată în continuare. În contextul semnării și implementării provizorii a Acordului de Asociere, care cuprinde și ZLSAC, este obligatorie resuscitarea acestor centre sub aspectul vizibilității și transparenței, atât în privința îndeplinirii atribuțiilor legate de OMC, cât și a funcțiilor prevăzute în contextul ZLSAC.

ASPECTE SANITARE ȘI FITOSANITARE

Evoluții majore

- A fost aprobat Regulamentul privind crearea și funcționarea ghișeului unic pentru eliberarea certificatului fitosanitar pentru export/reexport, care simplifică procedurile de eliberare a certificatului fitosanitar pentru export, dar și reduce cu peste 50% numărul de documente solicitate de la agenții economici. Aceasta va contribui la reducerea costului de obținere a certificatului fitosanitar la export cu 70% și a timpului de așteptare cu 50%.
- A fost elaborat sistemul e-ANSA ce prevede eficientizarea supravegherii activităților de import-export în contextul asigurării cerințelor sanitare și fitosanitare.
- ANSA a beneficiat de instruire cu privire la modul de utilizare a TRACES, care reprezintă un sistem informatic pentru înregistrarea, validarea și controlul documentelor veterinare. Acest sistem este coordonat de Comisia Europeană și este pus la dispoziția statelor membre UE, precum și a statelor terțe care exportă animale vii sau produse de origine animală în statele membre UE.
- Au fost stabilite relații de colaborare cu instituții din domeniul infrastructurii calității din România, fiind semnate contracte privind testarea produselor alimentare moldovenești în laboratoarele din țara vecină.

18 Expert-Grup, Notă analitică: Oportunitățile standardelor europene și soarta GOST-urilor, 22 septembrie, 2014, <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1017-na-standarde-europene>

19 INS, Aspecte de conflictualitate a standardelor moldovene, 2014, http://www.standard.md/public/files/anunt/Studiu_editat.pdf

- DG SANCO a inițiat procesul de evaluare a sistemului de control de stat în domeniul reglementării producției de origine animală, în particular a producției de ouă de consum.

Principalele probleme depistate

- Neajustarea infrastructurii calității pe dimensiunea producției, testării și certificării produselor de origine animală împiedică realizarea exporturilor de produse de origine animală pe piața comunitară, dar și pe alte piețe externe netradiționale.
- ANSA necesită în continuare eforturi considerabile pentru consolidarea capacităților instituționale în vederea sporirii eficienței asigurării controlului asupra calității produselor la export-import.
- Lipsesc instrumente de comunicare simple și clare (ca limbaj și conținut) privind cerințele față de producătorii moldoveni în vederea valorificării plene a oportunităților de export pe piața europeană.

DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ȘI INDUSTRIALĂ

Evoluții majore

- A intrat în vigoare Legea nr. 114 cu privire la AGEPI, care prevede un aspect nou pentru legislația națională, în particular norme generale cu privire la proprietatea intelectuală și obiectele de proprietate intelectuală.
- A fost decisă includerea a patru Indicații Geografice înregistrate în 2013 („Codru”, „Valul lui Traian”, „Divin” și „Ștefan Vodă”) în anexele Acordului cu UE cu privire la protecția indicațiilor geografice pentru produsele agricole și alimentare, care va asigura promovarea și protecția lor pe teritoriul UE.
- Lansarea serviciului electronic „e-AGEPI” ce permite depunerea on-line a cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală (mărci, invenții, desene industriale, opere, fonograme și alte obiecte de PI).
- AGEPI a desfășurat o serie de instruirii cu privire la procedura de înregistrare a IG, DO și STG, rolul organismelor de inspecție și certificare, rolul grupurilor de producători, setul de documente necesar pentru obținerea protecției indicațiilor geografice (IG), denumirilor de origine (DO) și a specialităților tradiționale garantate (STG) în Moldova, modalitatea de promovare a acestora.

Principalele probleme depistate

- Se atestă un număr mic de titluri de protecție a produselor autohtone, ceea ce este determinat de interesul redus din partea producătorilor autohtoni, ca urmare a familiarizării insuficiente cu privire la avantajele IG, DO și a STG în procesul de comercializare a produselor tradiționale naționale pe piața comunitară. În prezent, sunt înregistrate două DO (Ciurmești și Românești), trei IG pentru vinuri (Valul lui Traian, Codri, Ștefan Vodă) și o IG pentru rachiu (Divin). În comparație cu Moldova, în Georgia sunt înregistrate circa 30 de IG și DO, protejate la nivel local, dar și pe plan internațional, iar la nivelul UE figurează 3.400 de IG.

SERVICII

Evoluții majore

- Potrivit Acordului de Asociere semnat cu UE, părțile au convenit să asigure un tratament nediscriminatoriu în domeniul prestării serviciilor transfrontaliere. Cu toate acestea, liberalizarea în domeniul serviciilor nu este exhaustivă, conținând anumite limitări privind accesul pe piață și tratamentul național (Art. 212). Astfel, statele UE mențin o serie de restricții pentru serviciile și prestatorii de servicii din Republica Moldova în domenii precum: servicii juridice, contabilitate, consiliere fiscală, servicii de arhitectură, inginerie, servicii medicale etc. (Anexa XXVII-B). Totodată, există câteva limitări aplicate față de entitățile din UE, spre

exemplu în privința serviciilor poștale internaționale, unde este prevăzut monopolul Companiei de stat „Poșta Moldovei” (Anexa XXVII-F).

Principalele probleme depistate

- În pofida îmbunătățirilor semnificative a cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, persistă în continuare prevederi discriminatorii față de agenții economici străini. Astfel, chiar dacă Legea privind achizițiile publice specifică principiului nediscriminării, Regulamentul cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri din 2008 (p 13) permite favorizarea operatorilor economici autohtoni.
- De asemenea, unele aspecte ale Codului Fiscal pot crea situații de discriminare (Titlul 3, art. 104, literele „f” și „g”). Astfel, Codul stipulează că serviciile și bunurile livrate în/din ZEL în raport cu restul teritoriului vamal al Moldovei sunt impozitate cu cota zero TVA. De asemenea, Codul mai conferă Ministerului Economiei dreptul de a aproba lista întreprinderilor industriei ușoare prestatoare de servicii care pot beneficia de cota zero TVA.

CIRCULAȚIA PERSOANELOR, INCLUSIV CIRCULAȚIA MUNCITORILOR ȘI COORDONAREA POLITICILOR DE SECURITATE SOCIALĂ

Evoluții majore

- A fost revizuit Regulamentul 539/2001 privind lista țărilor a căror cetățeni au nevoie de vize pentru a intra în zona Schengen, astfel încât cetățenii moldoveni deținători de pașapoarte biometrice pot circula liber în UE și țările Schengen (exceptând Marea Britanie și Irlanda) pentru vizite de scurtă ședere (90 de zile pe durata de 180 de zile). Peste 350 mii de cetățeni moldoveni au beneficiat de regimul liberalizat de vize cu UE de la intrarea acestuia în vigoare (în primele 9 luni).
- A fost adoptată Strategia de management integral al frontierei de stat 2015-2017 care vine să susțină eforturile privind implementarea Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize cu UE.
- A fost semnat Acordul bilateral în domeniul securității sociale cu Lituania și continuarea negocierilor cu Letonia.

Principalele probleme depistate

- Acorduri bilaterale în domeniul securității sociale nu au fost încheiate cu statele europene, care o perioadă lungă de timp se numărau printre țările de destinație principală a emigranților moldoveni (în special până în anul 2009), precum Italia, Grecia și Spania.
- Deși circulația persoanelor în baza regimului fără vize constituie un proces controlabil, prevenirea abuzurilor din partea cetățenilor constituie o prioritate majoră pentru autorități cu scopul asigurării continuității regimului fără vize cu UE. În mod particular, este imperativă contracararea tentativelor ilegale de folosire a liberalizării vizelor cu scopul angajării la muncă în statele UE, implicit în statele Schengen.
- Acordul interguvernamental moldo-rus privind colaborarea în domeniul migrației, definitivat în 2013, a rămas nesemnat în 2014. Potrivit autorităților moldovenești, Rusia condiționează încheierea acordului dat cu semnarea lui “la pachet” cu alte două documente: Acordul interguvernamental în domeniul combaterii migrației ilegale și Acordul interguvernamental cu privire la readmisie.

IMPOZITAREA

Evoluții majore

- A fost semnată Convenția cu Malta privind evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit.
- A fost inițiat procesul de elaborare a Cadrelor bugetar pe termen mediu (CBTM) pentru anii 2016-2018.

Principalele probleme depistate

- Convenții privind evitarea dublei impuneri și prevenirii evaziunii fiscale nu au fost semnate cu o mare parte din statele UE (inclusiv Franța, Grecia sau Olanda), ceea ce poate crea obstacole în procesul de atragere a investițiilor europene.

ACHIZIȚII PUBLICE

Evoluții majore

- Au fost prevăzute noi amendamente la Legea privind achizițiile publice cu referire la licitația electronică și instituirea Agenției de Soluționare a Contestațiilor. De asemenea, a fost propusă revizuirea criteriilor de atribuire a contractelor de achiziții publice, cu scopul acordării unei flexibilități sporite autorităților contractante în alegerea ofertelor (după criteriul cel mai mic preț, fie oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere tehnico-economic).
- A fost extinsă lista autorităților contractante (de la 98 până la 149 de instituții) ce urmează să folosească procedurile de achiziții publice de tip "Licitație publică" și "Cerere a ofertelor de prețuri" exclusiv prin intermediul SIA RSAP.
- A fost introdusă obligativitatea indicării codului fiscal (IDNO) a autorităților contractante și operatorilor economici (de la 1 ianuarie 2015) în documentele privind procedurile de achiziții, transmise spre înregistrare Agenției Achiziții Publice.

Principalele probleme depistate

- Domeniul achizițiilor publice electronice este în continuare nevalorificat. Printre principalele probleme existente se numără: lipsa unei strategii definite pentru dezvoltarea achizițiilor electronice; lipsa de resurse financiare destinate promovării utilizării achizițiilor electronice; informarea insuficientă a agenților economici privind existența componentelor de achiziții electronice etc.²⁰
- Se atestă probleme ce țin de transparența achizițiilor publice, precum: publicarea sporadică a achizițiilor publice; accesul limitat a publicului la informația despre procesul de achiziții; lipsa accesului la documentele de raportare (etapa post-achiziție); executarea necorespunzătoare a contractelor de achiziții publice.
- Achizițiile publice sunt viciate de numeroasele scheme frauduloase, din care fac parte următoarele: fraude legate de neexecutarea clauzelor contractuale; prezentarea documentelor și rapoartelor false (la etapa de tender, atribuire a contractului și respectiv la implementarea contractului); înlocuirea produselor prevăzute în contractele de achiziții fără informarea beneficiarului și respectiv obținerea aprobării din partea acestuia.

20 Expert-Grup, Achizițiile Publice în Republica Moldova: Probleme și Soluții, iunie 2014, <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/969-achizitii-publice-moldova&category=7>

TRANSPORT

Evoluții majore

- A fost aprobată HG Nr. 88 din 06.02.2014 cu privire la punerea în aplicare a plăcilor cu număr de înmatriculare pentru vehiculele destinate transportului public de călători. Potrivit acesteia, începând cu 1 septembrie 2014, deținerea plăcilor de înmatriculare de culoare galbenă a devenit obligatorie pentru vehiculele de rută în vederea ameliorării nivelului de siguranță la transportarea călătorilor, dar și a îmbunătățirii calității serviciilor prestate de operatorii economici în acest domeniu.
- A fost adoptat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Sistemului automatizat de supraveghere a circulației rutiere („Controlul traficului”). De asemenea, a fost lansat serviciul electronic dedicat transportatorilor – „e-Autorizații”, care permite agenților transportatori să achite online pentru autorizațiile eliberate de către Agenția Națională Transport Auto.
- A fost deschis primul terminal feroviar cu ecartament mixt pentru produse lichide, în Portul Internațional Liber Giurgiu-lești, care creează oportunități noi pentru operațiunile de export-import cu statele UE, inclusiv prin intermediul transportului feroviar.
- În premieră, a fost efectuată activitatea de export de cereale pe cale navală pe râul Prut. De asemenea, a fost semnat un Memorandum cu partea română ce prevede colaborarea în domeniul construcției drumurilor și podurilor în regiunea râului Prut.

Principalele probleme depistate

- Transparența instituțională și calitatea administrării Întreprinderii de Stat „Calea Ferată” constituie problemele majore nesoluționate pe parcursul lui 2014. Deficiențele în activitatea acestei întreprinderi de stat creează riscuri majore pentru viitoarea implementare eficientă a Acordului privind finanțarea proiectului de modernizare a Întreprinderii de Stat „Calea Ferată a Moldovei”, care prevede investiții în valoare de 52,5 mil. euro acordate de BERD, la care ulterior se va adăuga asistența financiară din partea BEI.

SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ

Evoluții majore

- Au fost lansate o serie de servicii online: „Declarația electronică” ce permite prezentarea declarației pe venit și achitarea impozitului pe venit; „e - Factura” pentru eliberarea facturilor fiscale exclusiv în regim online începând cu septembrie 2014; „e-Traffic” pentru recepționarea notificărilor despre încălcările regulilor de circulație, surprinse de către camerele de supraveghere; „e-Visa” pentru facilitarea obținerii vizelor; „E-reporting” pentru depunerea documentelor electronice și a rapoartelor de către agenții economici.
- Au fost aprobate HG cu privire la serviciul electronic guvernamental de semnătură digitală (MSign)”, HG cu privire la Pilotarea Platformei de Interoperabilitate ce vizează eficientizarea comunicării interinstituționale prin intermediul facilitării schimbului de date între autoritățile administrației publice, precum și între instituțiile publice și întreprinderile de stat.
- A fost demarată cea de-a doua etapă de digitizare a actelor de stare civilă care constituie fondul de arhivă a Serviciului Stare Civilă, care prevede digitizarea adițională a 9 mil. de acte de stare civilă, dar și extinderea numărului actelor care pot fi solicitate în regim online (de la 8 până la 21 de acte de stare civilă).

Principalele probleme depistate

- Se atestă un interes redus față de paginile web ale instituțiilor guvernamentale, constituind 30% în 2014. Aceasta este mai mult decât în 2013 (22%) sau în 2012 (16%), dar oricum rămâne sub pragul de 50%. De asemenea, doar 15% din respondenți apreciază la nivel înalt înțelegerea conceptului de e-guvernare.

Adițional, se observă un nivel scăzut de înțelegere a beneficiilor guvernării electronice. Prin urmare, circa 50% ar avea dubii dacă să recomande sau nu utilizarea serviciilor publice online.²¹

21 Sondaj Național Anual, Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova, 2014, http://egov.md/images/info/FINAL%202014_RO_Sondaj_RaportAnalitic_eGov.pdf